

JO TOLLEBEEK & LIESBET NYS MET DE MEDEWERKING VAN LIEVE
GEVERS, LOUIS VOS & RUBEN MANTELS
**«De stad op de berg. Een geschiedenis van de Leu-
vense universiteit sinds 1968»**
Leuven, Universitaire Pers, 2005, 380 p.

Een universiteit is een heel veelzijdige en complexe instelling. Niet enkel omdat ze specifieke functies vervult, verschillende sociale groepen omvat, meerdere bestuursniveaus telt, maar vooral omdat ze sterk ingebed ligt in de samenleving en er diverse relaties mee onderhoudt. De recente geschiedenis van de Katholieke Universiteit Leuven te boek stellen, is dan ook geen gemakkelijke opdracht. Jo Tollebeek en zijn collega's Liesbet Nys, Lieve Gevers, Louis Vos en Ruben Mantels hebben deze moeilijke opdracht op een uitstekende wijze vervuld.

Ze kozen voor de behandeling van een breed spectrum van thema's. Het scheidingsverhaal van 1966-1969, de structuren, de professoren, de studenten en het administratief en technisch personeel, onderwijs, onderzoek en dienstverlening, de materiële infrastructuur, het financiële beleid en de relaties met de levensbeschouwelijke stromingen komen alle uitvoerig en via een thematisch-chronologische aanpak aan bod. Maar naast deze veeleer voor de hand liggende thema's, is er ook ruimte voor "modernere" onderwerpen. Zo komt de bureaucratiserings-tendens op verschillende domeinen goed uit de verf, is er een interessant stuk waarin het zelfbeeld van de universiteit geconstrueerd wordt vanuit de herdenkingen, de rituelen en de activiteiten van de alumni en is ook de analyse van engagement, ethos en zingeving uitgediept tot een genuanceerd hoofdstuk. Alle onderdelen bevatten uiteraard nieuwe gegevens, maar sommige zijn qua aandachtspunten ook vernieuwend. Zo is het verhaal over het professorenkorps opgebouwd rond de verschillende generaties die vanaf 1968 actief waren en wekken fenomenen als de terugkeer van de "kolonialen", de uittredende priesters, de ex-seminaristen en de dynastievorming de belangstelling van de auteurs. Ook de vervrouwelijkingproblematiek wordt met zorg bestudeerd. Technisch moeilijker materies als het financiële beleid en de bouwpolitiek worden dan weer op een zeer verstaanbare wijze gebracht. In het *Balans*-hoofdstuk worden de thema's vervolgens samengebracht, waardoor het boek een grotere eenheid krijgt, hoewel de lezer ook elders niet gestoord wordt door een te strakke fragmentering. De twee hoofdauteurs hebben overigens zorgvuldig

gewaakt over eenheid in aanpak en stijl.

Het boek is voortreffelijk gedocumenteerd. De universiteit stelde haar meest recente archieven open en daar is op een intense wijze gebruik van gemaakt, evenals van talrijke interviews met geprivilegieerde getuigen. De variëteit van uitgegeven bronnen is eveneens groot en uiteraard kennen de auteurs goed de bestaande literatuur. Bij elk onderdeel stellen ze een op de inhoud gerichte beredeneerde bibliografie op en de onderzoeker die bepaalde onderwerpen verder wil uitdiepen kan terugvallen op een nuttig overzicht van de Leuvense archivalia en publicaties.

De toon van dit boek past bij het Oosterlinck-tijdperk : zakelijk en kritisch. Hoewel er met (te) weinig cijfers werd gewerkt, overheerst toch nuchterheid en realisme. Moeilijk of delicate ontwikkelingen en problemen worden niet onder de mat geveegd. De moeizame doorbraak van vrouwen op hogere echelons, de financiële problemen die met de bouw van sommige prestigeprojecten gepaard gingen, de kloof tussen academisch personeel en het Administratief- en Technisch Personeel (ATP), de noodzakelijke sanering van het ziekenhuis : die en andere netelige onderwerpen krijgen ruim aandacht. En wie in Leuven bestuursverantwoordelijkheid gedragen heeft, moet zich niet aan een hagiografie verwachten. Op een pragmatische wijze wordt de balans gemaakt van wat tot stand werd gebracht, zonder dat de zwakkere resultaten verzwegen worden. Misschien is het jammer dat deze groep bestuurders nergens sociologisch geduid worden. Ze hebben immers in belangrijke mate mee de evolutie van de universiteit bepaald.

De biografische inspanningen zijn vooral naar de drie rectoren gegaan die Leuven tussen 1968 en 2005 geleid hebben. Zowel Pieter De Somer, Roger Dillemans als André Oosterlinck beschikken voortaan over een voortreffelijke biografie waarin de rol van afkomst, opleiding, netwerkvorming en machtsposities helder geanalyseerd worden en de kritische geluiden over hun beleid niet onvermeld blijven. Zowel uit de structuur van het boek als uit de conclusies blijkt dat zij volgens de auteurs de evolutie van de universiteit dragen. De Somer staat voor de jeugdige, open dynamiek van de onafhankelijke universiteit op de meest diverse terreinen; Dillemans voor een meer offensief beleid dat de eigen identiteit maatschappelijk verankert en onder Oosterlinck past de KULeuven zich aan de moderne kennismaatschappij, aan de internationalisering en de Europeanisering aan, en ligt de klemtoon op de *research*-universiteit. De rectoren leggen dus eigen accenten die de auteurs in de verschillende hoofdstukken goed aan bod laten komen, maar die thematisch-chronologische benadering laat anderzijds ook zien hoezeer de universiteit een instelling is waarbinnen continuïteit heerst en rectoren zich daaraan aanpassen.

Is met dit boek alles gezegd over de Leuvense universiteit? Er is (gelukkig) nog ruimte voor verder onderzoek. Zo is dit geen discipline-geschiedenis geworden. Meerdere disciplines komen ter sprake bij de analyse van de *centers of excellence*, maar daar blijft het grotendeels bij. En ook op de zo belangrijke derde geldstroom wordt niet diep ingegaan. De financiële vervlechtingen met de industrie en de constructies die terzake opgezet werden blijven onderbelicht. Weinig aandacht

is er voor de rol die de KULeuven in de Vlaamse universitair-politieke wereld speelt. De stad staat inderdaad heel alleen op de berg. Het comparatief perspectief wordt af en toe wel aangeraakt, maar nog nergens systematisch uitgewerkt.

Maar hoe dan ook, met dit werk hebben de auteurs een zeer wezenlijke bijdrage geleverd tot de moderne universiteitsgeschiedenis in het algemeen en tot die van Vlaanderen in het bijzonder. Ze verdienen daarvoor alle lof. Hopelijk wekt hun voorbeeld navolging in andere Vlaamse universiteiten om zo tot een globaal beeld te komen van de Vlaamse Tuinen van Academos in de tweede helft van de 20ste eeuw.

Els Witte